

جنگ در غزه (۲۰۲۱):

تغییر محاسبات راهبردی و امنیتی رژیم صهیونیستی

ماه رمضان امسال شاهد تشدید تنش‌های امنیتی در کرانه باختری رود اردن به‌ویژه شهر قدس بودیم. انجام دو عملیات استشهادی توسط فلسطینی‌هایی که به هیچ‌یک از گروه‌های شناخته شده مقاومت وابستگی نداشتند، پیام مهم امنیتی برای رژیم اشغالگر قدس در برداشت؛ به‌ویژه اینکه «عملیات استشهادی» در دهه گذشته به یک پدیده نایاب در صحنه فلسطین مبدل شده بود و همه تحلیلگران حوزه فلسطین احساس می‌کردند، تسلط بالای اطلاعاتی و امنیتی اسرائیل و همکاری جناح سازشکار فلسطینی (دستگاه امنیتی تشکیلات خودگردان) با این رژیم، عملاً امکان هرگونه عملیات ویژه یا استشهادی را منتفی کرده است.

در کنار این دو عملیات استشهادی، شاهد درگیری و تنش میان شهروندان صهیونیست افراطی و ساکنان محله شیخ جراح در شهر قدس بودیم. صهیونیست‌های افراطی خواهان اخراج فلسطینی‌های منطقه شیخ جراح از خانه‌های خود بودند و استدلال می‌کردند که این منطقه در گذشته یهودی‌نشین بوده است؛ درحالی که فلسطینی‌ها اسنادی در اختیار داشتند که نشان می‌داد، زمین‌ها و خانه‌هایشان را در زمان تسلط دولت اردن بر این منطقه، از اردن خریداری کرده‌اند. خشونت صهیونیست‌ها علیه ساکنان شیخ جراح و مصادف شدن این ماجرا با روز جهانی قدس و شب ۲۷ ماه مبارک رمضان، وضعیت را کاملاً امنیتی کرد و فلسطینی‌های کرانه باختری و شهر قدس را علیه شهرک‌نشینان به خروش درآورد. با ورود پلیس اسرائیل به نفع صهیونیست‌های افراطی، درگیری در شیخ جراح تشدید شد و این موضوع، انعکاس منطقه‌ای و بین‌المللی پیدا کرد. این درگیری‌ها و واکنش‌ها، در روز جهانی قدس و در مسجدالاقصی به اوج خود رسید و پلیس اسرائیل نیز برخورد خشنی با فلسطینی‌ها داشت.

در ادامه، گروه‌های مقاومت در غزه در حمایت از فلسطینیان شهر قدس و منطقه شیخ جراح، اقدام به تعیین ضرب‌العجل برای رژیم صهیونیستی جهت خروج از شیخ جراح و توقف خشونت در مسجدالاقصی کردند و نهایتاً مقاومت، پرتاب موشک علیه شهرک‌نشینان به‌ویژه در عسقلان، اشدود و بئر السبع را در دستور کار قرار داد. پاسخ متقابل اسرائیل موجب بروز جنگ در غزه شد. گروه‌های مقاومت تاکنون بیش از ۲۰۰۰ موشک به مناطق مختلف فلسطین اشغالی پرتاب کرده‌اند که با توجه به تاکتیک‌های جدید عملیاتی، میزان موفقیت حملات موشکی مقاومت به شکل قابل توجهی افزایش یافته و از سیستم‌های پدافندی رژیم صهیونیستی از جمله گنبد آهنین عبور کرده است.

معاونت مطالعات
سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۷۵۲۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۲/۲۶

با تشدید حملات از سوی رژیم اسرائیل علیه نوار غزه، مقاومت نیز حملات خود را در جغرافیای فلسطین اشغالی توسعه داد و با حجم وسیعی از موشک‌ها، تل‌آویو را هدف قرار داد. موشک‌هایی با برد ۲۵۰ کیلومتر و سرچنگی ۲۵۰ کیلوگرم از سوی حماس و جهاد اسلامی، محاسبات امنیتی قبلی رژیم صهیونیستی را با چالش مهمی مواجه کرده است.

ارزیابی و تحلیل

در درگیری‌های اخیر در بیت‌المقدس، مسجدالاقصی و محله شیخ جراح، بروز مجدد جنگ با غزه و در واکنش‌هایی که اعراب ساکن مناطق ۱۹۴۸ به این وضعیت داشتند شاهد تحولات مهمی در معادله امنیتی فلسطین اشغالی و تغییر در محاسبات راهبردی اسرائیل هستیم؛ عمده این تحولات به شرح زیر قابل ارزیابی است:

۱. کیفیت تحرکات اخیر در کرانه باختری رود اردن، متفاوت از تحرکات سابق و معطوف به نتیجه عملیاتی خاص است. عدم عقب‌نشینی از وضعیت فعلی شیخ جراح و وادار کردن صهیونیست‌ها به پذیرش این وضعیت یک هدف مشترک برای فلسطینی‌هاست که تا حدود زیادی موفقیت حاصل شده و حداقل، روند تهاجمی صهیونیست‌ها را متوقف کرده‌اند.

۲. برای اولین بار تحرکات مردمی خارج از گروه‌های رسمی فلسطینی، موجب یک درگیری وسیع شد و توانست بین گروه‌های فلسطینی نیز بر روی هدف مشترک انسجام ایجاد کند. حماس، جهاد اسلامی و سایر گروه‌های مقاومت به حمایت از تحرک مردمی به میدان آمدند و فتح نیز مجبور به همراهی شد.

۳. همراهی اعراب ساکن مناطق ۱۹۴۸ که هم‌اکنون به لحاظ ظاهری شهروندان اسرائیل به حساب می‌آیند، با تحرکات فلسطینی‌های مستقر در کرانه و قدس شریف و در حمایت از مردم غزه، یک اتفاق بسیار نادر در دهه‌های گذشته است. اعرابی که احساس می‌شد در جامعه اسرائیل استحاله شده‌اند، امروز با تأکید بر هویت فلسطینی خود، با شهرک‌نشینان و پلیس اسرائیل درگیر می‌شوند و برخی از مناطق را به‌طور موقت از سیطره امنیتی رژیم صهیونیستی خارج می‌کنند؛ اتفاقات «شهرک اللد» شاهد مهمی بر این ماجراست که طی آن، این شهرک به کنترل اعراب منطقه ۴۸ درآمد.

۴. حجم حملات موشکی مقاومت و تحولات موشک‌ها به‌لحاظ کمی و کیفی، محاسبات راهبردی رژیم صهیونیستی را تغییر داد. میزان موفقیت حملات موشکی بسیار فراتر از آنچه صهیونیست‌ها در چند سال اخیر تصویر می‌کردند، بود و بالعکس چالش‌های سامانه‌های پدافندی به‌ویژه گنبد آهنین برجسته‌تر شد.

۵. مدیریت صحنه غزه و افکار عمومی و عملیات امدادی، تاکنون بسیار خوب و موفق بوده است؛ لذا میزان تاب‌آوری راهبردی غزه برای مدیریت جنگ فرسایشی علیه رژیم صهیونیستی بالاتر از جنگ‌های گذشته ارزیابی می‌شود. این وضعیت به حماس اجازه می‌دهد، شروط خود را به طرف صهیونیست تحمیل کند.

۶. متأسفانه میانجیگران منطقه‌ای (به‌ویژه مصر)، حامل فشارهای زیادی علیه مقاومت برای پذیرش بی‌قید و شرط آتش‌بس هستند. تاکنون مقاومت تسلیم این فشارها نشده است ولی، در صورتی که تحرکات دیپلماتیک محور مقاومت و کشورهای همسوی، به میزان مطلوبی افزایش نیابد، امکان تحمیل شرایط دشوار بر حماس بعید نیست. بر این اساس، راه‌اندازی مکانیسم‌های منطقه‌ای و بین‌المللی مانند سازمان همکاری اسلامی و شورای حقوق بشر، کمک شایانی به فلسطینی‌ها در کنترل فشار کشورهای سازشکار عربی خواهد نمود.

۷. شرایط در صحنه سیاست داخلی رژیم صهیونیستی بسیار دشوار است و صهیونیست‌ها برای اولین بار در دهه‌های گذشته از تشکیل یک کابینه ائتلافی عاجز هستند. چهار انتخابات پی در پی، نتوانسته تکلیف دولت را تعیین کند و بعد از ناکامی نتانیا‌هو در تشکیل دولت ائتلافی، تعیین یائیر لاپید برای تشکیل دولت نیز چشم‌انداز روشنی ندارد. لذا به احتمال بسیار زیاد، این پارلمان نیز منحل خواهد شد و انتخابات پنجم در فاصله زمانی کمتر از دو سال اعلام خواهد گردید. بن بست سیاسی در داخل، در درگیری‌های داخلی سرزمین‌های اشغالی مؤثر بوده است؛ اعراب ساکن این مناطق احساس می‌کنند با هرج و مرج بی‌پایان در صحنه سیاست داخلی، امکان ابراز وجود برای آنان فراهم‌تر از گذشته است؛ لذا بیشتر و آزادانه‌تر از پیش، بر هویت فلسطینی خویش تأکید می‌کنند.